

Sygn. akt I ACa 889/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Wiklak
Sędziowie:	SSA Hanna Rojewska (spr.) SSO (del.) Barbara Bojakowska
Protokolant:	stażysta Joanna Płoszaj

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2013r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **Powiatu K.- (...) Centrum Pomocy (...)**

przeciwko **J. B. i B. B.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 30 maja 2012 roku

sygn. akt I C 1124/11

1) **oddala apelację;**

2) **zasądza solidarnie od pozwanych J. B. i B. B. na rzecz Powiatu K.- (...) Centrum Pomocy (...) kwotę 5.400(pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 889/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 maja 2012 roku Sąd Okręgowy w Kaliszu zasądził od pozwanych J. B. i B. B. solidarnie na rzecz Powiatu K. – (...) Centrum Pomocy (...) kwotę 207.222,23 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 listopada 2007 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 18.075 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd ustalił, że uchwałą Rady Powiatu K. z dnia 22 stycznia 1999 r. utworzono z dniem 1 stycznia 1999 r. (...) Centrum Pomocy (...) z siedzibą w K..

Dnia 2 lipca 2002 r. Starosta K., reprezentowany przez Dyrektora (...) Centrum Pomocy (...) w K. zawarł umowę z pozwanymi B. B. i J. B., prowadzącymi Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe (...) Zakład Pracy (...) w B., w sprawie zwrotu kosztów organizacji nowych stanowisk pracy do osób niepełnosprawnych oraz wynagrodzenia wypłacanego osobom niepełnosprawnym wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne od tego wynagrodzenia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W § 1 umowy ustalono, że pozwani przystosują cztery stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych w terminie do dnia 30 listopada 2002 r. oraz, że starosta zwróci koszty przystosowania stanowisk pracy w kwocie 125.000 zł. W § 6 wskazano, że jeżeli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na przystosowanym stanowisku pracy będzie krótszy niż 54 miesiące pracodawca jest obowiązany zwrócić środki pobrane na organizację tego stanowiska w całości. Pracodawca dokonuje zwrotu w terminie 3 miesięcy od daty zwolnienia z pracy osoby niepełnosprawnej.

Dnia 2 lipca 2004 r. Starosta K., reprezentowany przez Dyrektora (...) Centrum Pomocy (...) w K., zawarł umowę z pozwanymi B. B. i J. B., prowadzącymi Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe (...) Zakład Pracy (...) w B. w sprawie zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W §1 umowy ustalono, że pozwani przystosują dwa stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych w terminie do dnia 15 grudnia 2004 r. oraz, że starosta zwróci koszty przystosowania stanowisk pracy w kwocie 50.000 zł. W §7 ustalono, że jeżeli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na przystosowanym stanowisku pracy będzie krótszy niż 36 miesięcy pracodawca jest obowiązany zwrócić funduszowi za pośrednictwem starosty, środki w wysokości równej 1/36 ogólnej kwoty zwrotu za każdy miesiąc brakujący do upływu 36 miesięcznego okresu, jednak w wysokości nie mniejszej niż 1/6 tej kwoty. Pracodawca dokonuje zwrotu w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną.

Aneks z dnia 27 października 2004 r. ustalono, iż pozwani przystosują cztery stanowiska pracy a ich koszt wyniesie 92.500 zł.

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe (...) J. B., B. B. od dnia 30 grudnia 1997 r. spełniało warunki określone dla zakładu pracy chronionej.

W okresie zawierania umów przedsiębiorstwo pozwanych dobrze prosperowało. Przedmiotem jego działalności było konfekcjonowanie i sprzedaż przypraw kucharskich. Przed podpisaniem umów pozwani spełnili wszystkie przesłanki warunkujące ich zawarcie, w tym zakupili maszyny potrzebne do pracy oraz odpowiednio wyposażyli stanowiska pracy. Stanowiska pracy zostały przez pozwanych przystosowane w terminach uzgodnionych w umowach.

W początkowej fazie po zawarciu umowy nie było problemów z ich realizacją. W późniejszym okresie pozwani przestali przedkładać (...) dokumenty wskazujące na ciągłość zatrudnienia niepełnosprawnych pracowników, w tym - listy płac i potwierdzenia złożenia deklaracji ZUS oraz dokonania przelewów składek ZUS. (...) wzywało pozwanych do przedłożenia przedmiotowych dokumentów, a następnie przeprowadziło u nich kontrolę. W konsekwencji pozwani przedłożyli jedynie listy wynagrodzeń bez dowodów uiszczenia składek ZUS.

Odnośnie osób niepełnosprawnych zatrudnionych na podstawie umowy nr (...) pozwani przedłożyli wszystkie wymagane dokumenty za okres do października 2005 r., natomiast odnośnie osób niepełnosprawnych zatrudnionych na podstawie umowy (...) - do marca 2005 r.

Z uwagi na powyższe pismem z dnia 28 maja 2007 r. (...) wezwało pozwanych do zwrotu środków otrzymanych na przystosowanie stanowisk pracy na podstawie umowy nr (...) r. - w kwocie 92.500 zł, a na podstawie umowy z dnia (...) w kwocie 125.000 zł, tj. w łącznej kwocie 217.500 zł.

W odpowiedzi na to pismo, pismami z dnia 24 sierpnia 2007 r. i 14 stycznia 2008 r., pozwany J. B. wniósł o odroczenie terminu spłaty.

Pismem z dnia 8 stycznia 2009 r. pozwani zwrócili się do (...) o zawieszenie czynności związanych z rozliczeniem środków otrzymanych z PFRON. Podali, że spłata ciężącej na nich kwoty 217.500 zł będzie możliwa na początku 2010 r., wskazali, że do 2006 r. byli uznawani za wzorowy zakład pracy chronionej, ale od lutego 2006 r. została wszczęta przeciwko nim egzekucja.

W piśmie z dnia 19 stycznia 2009 r. zwrócili się do (...) o szczegółowe rozliczenie obciążającej ich kwoty z tytułu umów, podnosząc, że częściowo umowy zostały wykonane.

Pismem z dnia 26 maja 2009 r. Starosta K. wypowiedział pozwanym przedmiotowe umowy i ponownie wezwał do zwrotu otrzymanych na ich podstawie środków.

Pismem z dnia 15 listopada 2010 r. (...) w K. ponownie wniosło o zwrot kwoty 217.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami w związku z nie wywiązaniem się z postanowień przedmiotowych umów.

Przyczyną zaprzestania opłacania składek ZUS były trudności finansowe pozwanych związane z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą. W sierpniu 2005 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu nadał klauzulę wykonalności bankowym tytułom egzekucyjnym wystawionym przeciwko pozwanym z tytułu niespłacenia zaciągniętych przez nich umów kredytu bankowego, na łączną kwotę ponad 1.500.000 zł. Na tej podstawie we wrześniu 2005 r. dłużnik wszczął przeciwko pozwanym egzekucję komorniczą, w której m.in. zajęte zostały rachunki bankowe pozwanych oraz ich wierzytelności i prawa. Od końca 2005 r. pozwani zaprzestali terminowej spłaty długów u niektórych kontrahentów. Przeciwko nim zostały następnie wydane inne tytuły wykonawcze. W 2006 r. wierzyciele wszczęli egzekucje komornicze. W ich wyniku w kwietniu 2006 r. komornik zajął ruchomości pozwanych, w tym samochody osobowe i dostawcze, ciągniki rolnicze, młyn igłowy oraz linię do pakowania przypraw, składającą się z trzech maszyn, o numerach fabrycznych : (...), (...) i (...). W listopadzie 2006 r. komornik zajął przyprawy oraz nieruchomość pozwanych. Zajęte przyprawy zostały oddane pod dozór pozwanych do czasu podjęcia przez nich działań, noszących znamiona usuwania mienia spod egzekucji. Do kolejnego zajęcia samochodów osobowych oraz ciągnika rolniczego doszło w styczniu 2007 r. W listopadzie 2007 r. komornik zajął kolejne maszyny, wykorzystywane do produkcji. Nieruchomość pozwanych została sprzedana za kwotę 230.000 zł.

W styczniu 2007 r. pozwani złożyli skargę na czynności egzekucyjne komornika sądowego do Prezesa Sądu Rejonowego w Kaliszu. W lutym 2008 r. Prezes Sądu Rejonowego w Kaliszu dokonał kontroli w trybie administracyjnym akt egzekucyjnych w sprawach egzekucyjnych prowadzonych przeciwko pozwanym, podczas której stwierdził szereg uchybień proceduralnych, w tym w szczególności w prowadzeniu akt egzekucyjnych.

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2008 r. Sąd Rejonowy w Kaliszu, w sprawie o sygn. akt I Co 829/08, wyłączył od prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwanym dotychczasowego komornika oraz asesora komorniczego i wyznaczył do jego prowadzenia innego komornika. Przedmiotowe postanowienie uprawomocniło się z dniem wydania. W sierpniu 2008 r. doszło do sprzedaży licytacyjnej części samochodów pozwanych.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 24 kwietnia 2008 r., I Co 96/08, nakazano komornikowi sporządzenie planu podziału sum uzyskanych z egzekucji ruchomości.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 17 grudnia 2007 r., sygn. akt III K 137/07, pozwani zostali uznani za winnych przywłaszczenia w styczniu 2007 r. oddanych im w leasing operacyjny maszyn w postaci automatów pakujących A. (...) oraz (...) oraz automatycznej linii do pakowania (...). W punkcie 3 wyroku postanowiono o zwrocie leasingodawcy dowodów rzeczowych w postaci A. (...), nr fabryczny (...) oraz (...), nr fabryczny (...) 082 oraz automatycznej linii do pakowania (...), nr fabryczny (...). Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się.

W chwili obecnej w Sądzie Rejonowym w Kaliszu toczy się przeciwko pozwanym sprawa o popełnienie przez nich przestępstwa z art. 300 § 2 k.k..

Pierwotnie prowadzący egzekucję przeciwko pozwanym komornik sądowy B. K. został usunięty z funkcji komornika sądowego w wyniku postępowania dyscyplinarnego, na skutek nieprawidłowości w sprawowaniu tej funkcji.

Od kwietnia 2010 r. J. B. leczy się psychiatrycznie. Zdiagnozowano u niego przewlekłą reakcję depresyjną oraz zaburzenia lękowo - depresyjne. Z powodu zaburzeń pozwany trzykrotnie przebywał w szpitalu psychiatrycznym. W chwili obecnej istnieje podejrzenie, że cierpi na schizofrenię.

B. B. prowadziła działalność wspólnie z pozwanym do sierpnia 2005 r. W 2005 r. założyła spółkę zajmującą się pośrednictwem kredytowym, która przynosiła dochody, z których spłacała część zobowiązań. Pozwany J. B. nadal ma zarejestrowaną działalność gospodarczą, ale z uwagi na jego stan zdrowia od czerwca 2011 r. jej prowadzenie jest zawieszane.

Na podstawie powyższych ustaleń oraz po dokonaniu oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie w znacznej części.

Oceniając zarzut braku legitymacji procesowej czynnej po stronie powodowej wskazał, że stroną powodową w niniejszej sprawie jest Powiat K., z ramienia którego Starosta K. udzielał zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych. Z uchwały Rady Powiatu K. nr (...)z dnia 22 stycznia 1999 r. wraz z uzasadnieniem oraz Statutu (...) Centrum Pomocy (...) w K. wynika, że jednostką organizacyjną Powiatu K., z którego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie jest (...) Centrum Pomocy (...) w K., które jest uprawnione do żądania od pracodawcy osób niepełnosprawnych zwrotu otrzymanych środków pieniężnych w przypadku niedotrzymania postanowień umowy. Powiat jest osobą prawną i jednostką samorządu terytorialnego a Starosta nie posiadającym zdolności sądowej członkiem organu wykonawczego powiatu - zarządu o określonych kompetencjach. W celu wykonania zadań powiat może tworzyć jednostki organizacyjne i zawierać umowy z innymi podmiotami, a (...) Centrum Pomocy (...) są podstawowymi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej na szczeblu powiatu, które działają na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Centrum Pomocy (...) wykonuje zdania Powiatu K. określone statutem. Starosta organizuje pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz, a zatem powództwo nie zasługiwało na odrzucenie.

Analizując następnie zarzut pozwanych dotyczący przedawnienia roszczenia w maju 2010 r., tj. po upływie trzyletniego okresu od dnia otrzymania przez pozwanych wezwania do zapłaty dochodzonych pozwem należności, które nastąpiło w piśmie z dnia 28 maja 2007 r., Sąd I instancji uznał, że nie jest on zasadny, gdyż roszczenie powoda nie jest związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, lecz z wykonywaniem przez niego nałożonych przez przepisy prawa zadań publicznych z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Sąd Okręgowy zauważył, że w niniejszej sprawie strona powodowa żądała zasądzenia od strony pozwanej należności z tytułu niewykonania umów nr(...)oraz nr (...), w postaci zwrotu kosztów organizacji stanowisk pracy osoby niepełnosprawnej. Niewykonanie umów polegało na nie złożeniu dokumentów potwierdzających zatrudnienie osób niepełnosprawnych w wymaganym przez umowę okresie czasu na utworzonych stanowiskach pracy. Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, wynika, że odnośnie osób niepełnosprawnych zatrudnionych na podstawie umowy nr (...) pozwani przedłożyli wszystkie wymagane dokumenty za okres od utworzenia stanowisk pracy, tj. od 30 listopada 2002 r. do października 2005 r., natomiast odnośnie osób niepełnosprawnych zatrudnionych na podstawie umowy (...) - od 15 grudnia 2004 r. do marca 2005 r., przy czym w przypadku pierwszej umowy winno to następować przez okres co najmniej 54 miesięcy, licząc od dnia 1 grudnia 2002 r. (§ 1 ust. 1 umowy), a w przypadku drugiej umowy - co najmniej przez okres 36 miesięcy licząc od dnia 16 grudnia 2004 r. (§ 1 ust. 1 umowy). Należy uznać, że nieprzedłożenie potwierdzenia złożenia deklaracji ZUS oraz dokonania przelewu składek ZUS świadczy o braku ciągłości zatrudnienia, którego jednym z elementów jest ponoszenie obciążeń publicznoprawnych.

Dalej Sąd stwierdził, że umowa nr (...) została zwarta w dniu 1 lipca 2002 r., tj. w okresie obowiązywania art. 26 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych [...] (tj. Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721) w brzmieniu ustalonym przez art. 3 ustawy nowelizującej z dnia 17 grudnia 2001 r. (Dz. U. Nr 154, poz. 1792). Przepis ten stanowił, że pracodawca, który zatrudni przez okres co najmniej 54 miesiące osoby niepełnosprawne bezrobotne lub poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu, skierowane do pracy przez powiatowy urząd pracy, może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych m.in. zwrot kosztów poniesionych na organizację nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych lub przystosowanie istniejących stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych (ust. 1). Zwrotu kosztów dokonywał starosta na warunkach i w wysokości określonych umową zawartą z pracodawcą przez Prezesa Zarządu PFRON (ust. 2 i 2a), a warunkiem zwrotu przedmiotowych kosztów było uzyskanie pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy o utworzonym stanowisku pracy, wydanej na wniosek starosty (ust. 3). Otrzymane w ten sposób środki podlegały zwrotowi w razie, gdy okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej był krótszy niż 54 miesiące (ust. 4), a zwrot powinien nastąpić w ciągu 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną, chyba że pracodawca zatrudni w tym terminie inną osobę niepełnosprawną skierowaną do pracy przez powiatowy urząd pracy, chyba że powiatowy urząd pracy nie miał takiej możliwości (ust. 5 – 7).

Umowa nr (...) z dnia 2 lipca 2004 r. została zawarta w czasie obowiązywania zmienionej dyspozycji powyższego przepisu, który został zmieniony z dniem 1 lutego 2003 r. na podstawie art. 1 ustawy nowelizującej z dnia 20 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2003 r., Nr 7, poz. 79). Według nowej regulacji okres wymaganego zatrudnienia osób niepełnosprawnych został skrócony do 36 miesięcy, a w przypadku, gdy okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej byłby krótszy, pracodawca był obowiązany, w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną, zwrócić Funduszowi za pośrednictwem starosty środki w wysokości równej 1/36 ogólnej kwoty zwrotu za każdy miesiąc brakujący do upływu okresu 36 miesięcy, jednak w wysokości nie mniejszej niż 1/6 tej kwoty, chyba że zatrudni w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania tego stosunku inną osobę niepełnosprawną (ust. 1, 7 i 8).

Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w ust. 9 art. 26 cytowanej ustawy, zostało wydane rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 115, poz. 1081), które w § 5 ustanawiało konieczne warunki umowy w sprawie zwrotu kosztów przystosowania stanowiska osoby niepełnosprawnej, w tym przypadki, w których umowa może zostać rozwiązana, w tym m.in. niezatrudnienie osób niepełnosprawnych na przygotowanych stanowiskach (ust. 8 pkt b). Postanowienia te zostały powtórzone w kolejnym akcie wykonawczym wydanym na podstawie przedmiotowej regulacji, tj. w § 13 ust. 1 pkt 6b rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 15 września 2004 r. (Dz. U. Nr 215, poz. 2186) oraz § 15 ust. 1 pkt 2b.

Ustawą z dnia 15 czerwca 2007 r. (Dz. U. Nr 115, poz. 791) nowelizującą ustawę o rehabilitacji [...], został wprowadzony art. 26e, obowiązujący od 30 lipca 2007 r., regulujący kwestię zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy w sposób analogiczny do powyższego. Na podstawie delegacji ustawowej ustanowionej w ust. 8 art. 26e cytowanej ustawy zostało wydane rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (Dz. U. Nr 194, poz. 1404), obowiązujące od dnia 7 listopada 2007 r. (§ 13). Przedmiotowe rozporządzenie, w § 6 ust. 2f, zawiera dyspozycję, że umowa w sprawie przedmiotowego zwrotu winna zawierać m.in. zobowiązanie pracodawcy do zwrotu odsetek od refundacji naliczonych od dnia jej otrzymania w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania wezwania starosty do zapłaty lub ujawnienia naruszenia co najmniej jednego z warunków umowy. Regulacja ta została powtórzona w § 6 ust. 2f rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 marca 2011 r. w

sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (Dz. U. Nr 62, poz. 317).

Ostatecznie Sąd uznał, że z tytułu niewykonania przez pozwanych umowy nr (...) z dnia 2 lipca 2002 r. powód mógł domagać się całości kwoty w wysokości 125.000 zł, co wynika z postanowienia § 6 tej umowy, które jest zgodne z obowiązującymi w tym okresie przepisami prawa. Obowiązująca w tym okresie regulacja prawna uzależniała

możliwość domagania się zwrotu całości tych środków od samego faktu niezatrudnienia osób niepełnosprawnych przez okres 54 miesięcy. Nie było sporne między stronami, że pozwani utworzyli stanowiska pracy w ilości i terminie uzgodnionym umowami, nie było też sporne, że pozwani otrzymali w całości środki ustalone w umowie między stronami.

Sąd nie dał wiary pozwanej jakoby umowa z 2002 r. wykonana została prawie w całości a umowa z 2004 r. przynajmniej do 2005 r. Z protokołu kontroli z dnia 31 stycznia 2007 r., a także pism powoda kierowanych do pozwanych, które nie były przez nich kwestionowane, wynika, że umowa nr (...) była wykonywana do października 2005 r. i do tego momentu złożone zostały wymagane umową dokumenty, natomiast odnośnie umowy nr (...) była wykonywana do marca 2005 r. Umowa nr (...) powinna obowiązywać co najmniej do końca maja 2007 r. (okres 54 miesięcy od 30.11.2002 r. do maja 2007 r.) przy założeniu, że przez cały okres było zatrudnienie na utworzonych stanowiskach pracy.

Odnośnie natomiast żądania zwrotu środków pieniężnych pobranych na podstawie umowy nr (...) z dnia 2 lipca 2004 r. w myśl postanowień § 7, powód uzyskał uprawnienie do żądania zwrotu 1/36 ogólnej kwoty za każdy miesiąc brakujący do upływu 36 - miesięcznego okresu zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na przystosowanym stanowisku pracy, nie mniej niż 1/6 tej kwoty. Skoro zatem pozwani przedłożyli dokumentację zatrudnienia osób niepełnosprawnych za okres od grudnia 2004 r., co wynika z § 1 ust. 1 umowy, do marca 2005 r., należy uznać, że zrealizowali umowę w 4/36, a zatem strona powodowa mogła domagać się jedynie kwoty w wysokości 32/36 udzielonych środków pieniężnych w kwocie 92.500 zł, tj. kwoty 82.222, 23 zł.

Pozwani nie wykazali, że wykonali umowy w dłuższym okresie, a zatem łączna kwota należnych powodowi roszczeń wynosi 207.222, 23 zł.

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska pozwanych, jakoby nie mieli możliwości spełnienia świadczenia w rozumieniu art. 475 § 1 k.c., co skutkowało by wygaśnięciem dochodzonego roszczenia. Przedmiotowa następca niemożność spełnienia świadczenia wynika bowiem z okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności, które nie zostały w niniejszej sprawie wykazane. W szczególności nie stanowi takiej okoliczności podnoszona przez pozwanych okoliczność wadliwego prowadzenia przez komornika postępowań egzekucyjnych, skoro zostały one wszczęte na podstawie prawomocnych tytułów wykonawczych, a nie zostało wykazane, że gdyby nie przedmiotowe uchybienia proceduralne, dłużnicy posiadaliby środki finansowe do zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Zważyć należy, że stwierdzone uchybienia zostały usunięte, a mimo to pozwani nie zyskali płynności finansowej, która umożliwiałaby realizację ich zobowiązań opiewających na milionowe kwoty. Taka niewypłacalność pozwanych powstała przy tym jeszcze przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego i podjęciem jakichkolwiek czynności egzekucyjnych. Pozwana zeznała, że nie kwestionuje tytułów wykonawczych przeciwko niej i mężowi, na podstawie których wszczęto przeciwko nim egzekucje. Nadto nie może ująć uwadze, że dokonanie zajęcia zapasów i maszyn mieściło się w ramach dopuszczalnych czynności egzekucyjnych. Dodatkowo, część zajętych maszyn nie stanowiła własności pozwanych, lecz była przedmiotem leasingu, co sprawia, że wobec nieuiszczenia opłat leasingowych pozwani byli zobowiązani do ich zwrotu niezależnie od prowadzonej egzekucji komorniczej. Nie zostało przy tym wykazane, jaki wpływ na brak utrzymania stanowisk pracy niepełnosprawnych miała sprzedaż licytacyjna samochodów pozwanych.

Zgodnie ze stanowiskiem strony powodowej Sąd I instancji zasądził kwotę 207.222, 23 z odsetkami od dnia 7 listopada 2007 r. do dnia zapłaty. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, zgodnie z postanowieniami § 6 umowy z dnia 2 lipca 2002 r. oraz § 7 umowy z dnia 2 lipca 2004 r., pozwani zobowiązani byli do zwrotu otrzymanych w ramach tych umów środków pieniężnych w ciągu trzech miesięcy od daty rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną/zwolnienia jej z pracy. Termin ten należy odnieść także do sytuacji, gdy rozwiązanie przedmiotowych stosunków pracy następuje wskutek niedochowania przez pracodawcę formalnych warunków zatrudnienia. Tym samym w przypadku pierwszej umowy pozwani winni byli zwrócić środki w ciągu trzech miesięcy od dnia 1 listopada 2005 r., a w przypadku drugiej - od dnia 1 kwietnia 2005 r. Niezależnie od tego strona powodowa wezwała pozwanych do uiszczenia dochodzonej pozwem kwoty pismem z dnia 28 maja 2007 r. Wobec braku przedłożenia dowodu doręczenia tego pisma pozwany, Sąd uznał, że pismo to zostało im doręczone w dniu 24 sierpnia 2007 r., która to data odpowiada dacie

pisma pozwanych odnoszącego się do pisma z dnia 28 maja 2007 r. Tym samym wymagalność roszczenia nastąpiła najpóźniej w dniu następnym, tj. w dniu 29 sierpnia 2007 r.

Sąd Okręgowy nie uznał stanowiska strony powodowej, że odsetki należało zasądzić jak od zaległości podatkowych. Powoływany przez powoda przepis § 6 ust. 2f rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 października 2007 r. w sprawie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej stanowi jedynie o niezbędnych składnikach umów zawieranych z pracodawcami od dnia 7 listopada 2007 r., nie można zatem uznać, by w jakikolwiek sposób rzutował na byt prawny wcześniej zawartych umów. Żaden przy tym wcześniejszy przepis prawa ani żadne postanowienie zawartych przez strony umów nie przewidywał możliwości żądania przez stronę powodową odsetek liczonych jak od zaległości podatkowych. Strona powodowa, wzywając pozwanych do zapłaty domagała się także zapłaty odsetek ustawowych, a dopiero w pozwie zażądano odsetek jak od należności podatkowych, powołując się na powyższe przepisy rozporządzenia. Przepisy te jednak w ocenie Sądu I instancji nie mogą być zastosowane w niniejszej sprawie z uwagi na treść łączących strony umów i przepisy obowiązujące w momencie ich zawierania. Z tych względów Sąd Okręgowy zasądził na podstawie art. 481 § 1 k.c. należną kwotę wraz z odsetkami ustawowymi.

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli pozwani, zaskarżając wyrok w części uwzględniającej powództwo i rozstrzygającą o kosztach procesu, zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 118 k.c., polegającą na wadliwym jego zastosowaniu i błędnym przyjęciu, że należności objęte umowami stron nie uległy przedawnieniu, podczas gdy dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej termin przedawnienia wynosi trzy lata;

- art. 26 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nadanego w nowym brzmieniu przez art. 1 pkt 17 ustawy z dnia 20 grudnia 2002r., o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 7 poz.79 z 2003 r.) polegającego na niezastosowaniu go do należności objętych umową stron nr (...), co w konsekwencji doprowadziło do wadliwego wyliczenia zobowiązania, podczas gdy należało tu zastosować zasadę proporcjonalności i przy założeniu, że pozwani wykonali umowę od lipca 2002 do października 2005r., w 40/54 części to wielkość zobowiązania należało przyjąć w wysokości 14/54 części niezrealizowanej umowy;

- art. 471 w zw. z art. 475 § 1 k.c., polegającą na wadliwym jego zastosowaniu i błędnym przyjęciu, że pozwani ponoszą odpowiedzialność za niewykonanie zobowiązania objętego umowami, podczas gdy - wskutek wadliwie prowadzonego postępowania egzekucyjnego przez komornika sądowego w K. - utracili znaczną ilość sprzętu, pojazdów, maszyn, niezbędną do utrzymania przedsiębiorstwa w ruchu i zatrudnienia pracowników, - nie ponoszą odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania z przedmiotowych umów.

Skarżący zarzucili również obrazę przepisów prawa procesowego, tj. przepisu art.64 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, polegającego na przyjęciu, że Powiatowi K. przysługuje legitymacja procesowa czynna, podczas gdy zdolność prawna do zawarcia umowy została przyznana staroście, co przenosi się na postępowanie sądowe i sprowadza się do przyjęcia, że Powiat K. nie ma zdolności sądowej i legitymacji do występowania w sprawie jako strona powodowa i art. 100 k.p.c. polegającą na przyznaniu w całości kosztów procesu powodowi, podczas gdy zasądzona należność powodowi jest mniejsza od żądanej, co prowadzi do wniosku, że koszty powinny być stosunkowo rozdzielone.

W konsekwencji skarżący wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w tej części, a w e n t u a l n i e o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa prawnego za obie instancje wg. norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych jako niezasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Przede wszystkim należy zauważyć, że zawiera ona głównie zarzuty naruszenia wskazanych w niej przepisów prawa materialnego. Jeśli zaś chodzi o przepisy prawa procesowego zarzuty skarżących dotyczą jedynie zagadnienia zdolności sądowej –legitymacji procesowej czynnej Powiatu K. oraz rozliczenia kosztów procesu na podstawie art. 100 k.p.c. Brak jest natomiast jakichkolwiek zarzutów odnoszących się czy to do poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, czy do oceny dowodów zgromadzonych w sprawie, jak i co do decyzji Sądu o oddaleniu niektórych wniosków dowodowych. Tym samym nie ma podstaw do zakwestionowania ustaleń faktycznych przyjętych przez Sąd Okręgowy za podstawę rozstrzygnięcia, które i tak Sąd Apelacyjny jako poczynione w sposób prawidłowy, przyjmuje za własne.

Odnosząc się natomiast do zarzutu naruszenia przepisu art. 64 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r., o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnoprawnych, mającego polegać na błędnym uznaniu przez sąd meriti, że Powiat K. posiada zdolność sądową i legitymację czynną do dochodzenia roszczenia objętego pozwem, gdy tymczasem – według skarżących- skoro Starosta K. zawarł umowy z pozwanymi, to tym samym to on ma zdolność sądową, uznać należy go za całkowicie chybiony.

Artykuł 64 § 1 k.p.c. definiuje zdolność sądową jako zdolność do występowania w procesie w charakterze strony. Zdolność sądowa jest instrumentem proceduralnym, umożliwiającym podmiotom stosunków cywilnoprawnych obronę swych praw i realizację obowiązków. Wiąże się ona zatem ściśle ze zdolnością prawną - jest atrybutem tej ostatniej. Każdy podmiot mający zdolność prawną ma zdolność sądową. Obok osób fizycznych i prawnych, w roli podmiotów cywilnoprawnych funkcjonują także jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną (art. 33¹ k.c.). W zdolność sądową wyposaża te jednostki dodany nowelą z 2007 r. § 1¹. Od zdolności sądowej należy odróżnić legitymację procesową, którą określa się na podstawie przepisów prawa materialnego.

Z mocy ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592) starosta wchodzi w skład zarządu powiatu (tj. organu wykonawczego powiatu) jako jego przewodniczący, organizuje pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego, przy pomocy którego zarząd wykonuje zadania powiatu, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz (art. 26, art. 33, art. 34 cyt. ustawy).

Stosownie do dyspozycji art. 2 ust. 1 i 2 tejże ustawy powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, posiadając osobowość prawną. Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, między innymi w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych (art. 4 ust.1 pkt.5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r.)

To zadanie powiatu zostało rozwinięte w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 34 tej ustawy, zadania z niej wynikające realizują organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego. Uszczegółowienie tych zadań nastąpiło m.in. w art. 12 ust.2, art. 13, 26 ust. 2, 27 ust. 2, 35a, 35b i innych - w brzmieniu obowiązującym przed zmianą ustawy z dnia 1 lutego 2003 roku, oraz m.in. w art. 26 ust.4, art. 35 a – w brzmieniu obowiązującym po 1 lutego 2003 roku.

I tak w omawianym w przedmiotowej sprawie przepisie art. 26 ust. 2 - w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia z pozwanymi pierwszej umowy, tj. 2 lipca 2020 roku oraz art. 26 ust.4 - w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia z pozwanymi drugiej umowy, tj. 2 lipca 2004 roku, zwrotu kosztów, o których mowa w ust.1 dokonuje starosta na warunkach i w wysokości określonych umową zawartą z pracodawcą. Szczegółowe zasady dotyczące zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawców w związku z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 25 czerwca 1998 roku w sprawie trybu i szczegółowych zasad postępowania dotyczącego zwrotu ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

kosztów poniesionych przez pracodawców w związku z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 86,poz. 548 ze zm.) oraz w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 115, poz. 1081)

Wypada w tym miejscu przypomnieć, że do 1 stycznia 1999r. zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych należały do sfery administracji publicznej rządowej, a zadania z tego zakresu wykonywały wojewódzkie i rejonowe urzędy pracy. Z dniem 1 stycznia 1999r. z mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 668 z późn. zm.) - art. 139 oraz ustawy z dnia 29 grudnia 1998r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa (Dz.U. Nr 162, poz. 1126 późn. zm.) - art. 26 przedmiotowe zadania zostały przekazane do administracji samorządowej. Potwierdza to art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy o samorządzie powiatowym, z którego wynika, że powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych.

Z mocy dokonanej zmiany, w świetle art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.) rehabilitacja zawodowa i zatrudnianie osób niepełnosprawnych należy do zadań powiatu. Z dniem 1 stycznia 1999r. właściwi starostowie stali się stroną dotychczasowych umów cywilnoprawnych, dotyczących realizacji przejętych przez samorządy państwowe z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w miejsce dyrektorów wojewódzkich urzędów pracy. Po tym dniu, także w odniesieniu do umów zawartych przed tą datą, a dotyczących zwrotu kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych podmiotem odpowiedzialnym za zobowiązania wynikające z tych umów jest właściwy powiat, którego reprezentuje starosta. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 lipca 2003 roku, sygn. I ACa 1600/02, Biul.SAKa 2003/4/24)

Choć więc to starostowie zawierają z pracodawcami umowy w przedmiocie zwrotu kosztów przystosowania stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, to – wbrew twierdzeniom skarżących- nie uzyskują tym samym zdolności prawnej, a co za tym idzie i zdolności sądowej. Działają oni bowiem nie we własnym imieniu i na swoją rzecz, nie są również podmiotem odpowiedzialnym za zobowiązania wynikające z tych umów, albowiem podmiotem tym jest właściwy powiat, realizujący zadania w tym zakresie jako organ jednostki samorządu terytorialnego, między innymi zadania, o których mowa w art. 26 ustawy.

W realiach rozpoznawanej sprawy starosta, zawierając obie umowy z pozwanymi, działał jako reprezentant Powiatu K., realizującego zadania określone w art. 26 ustawy. Oczywiście jest, że Powiat K. ma osobowość prawną, zdolność sądową, jak również jest legitymowany czynnie do dochodzenia zwrotu środków uzyskanych przez pozwanych z funduszu przeznaczanego na wspieranie osób niepełnosprawnych. W tym zakresie za prawidłową należy uznać argumentację Sądu Okręgowego, która odnosi się również i do roli oraz pozycji (...) Centrum Pomocy (...) w K..

Nie mają także racji skarżący, czyniąc zarzut naruszenia przepisu art. 118 k.c. U podstaw poglądu co do 3-letniego terminu przedawnienia roszczenia objętego pozwem, legło bowiem błędne przekonanie, że roszczenie to jest związane z prowadzeniem przez Powiat K. działalności gospodarczej.

Zgodnie z treścią art. 118 k.c. jeśli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi dziesięć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Ustawodawca posłużył się w tym przepisie dwoma kryteriami, od których zależy termin przedawnienia - kryterium podmiotu, któremu przysługuje roszczenie oraz kryterium świadczenia, którego roszczenie dotyczy.

W przypadku pierwszego z nich, w rachubę wchodzi roszczenia osób fizycznych lub prawnych, które profesjonalnie lub zarobkowo trudnią się działalnością gospodarczą. W przypadku drugiego chodzi o świadczenie, które winno wiązać się z prowadzeniem tej działalności. Dla powyższej oceny nie ma natomiast znaczenia rodzaj działalności, jaką zajmuje się pozwany, decydujący jest bowiem charakter osoby uprawnionej do żądania zwrotu świadczenia. A zatem

beprzedmiotowy jest argument pozwanych, że są oni podmiotem gospodarczym i że umowy zostały zawarte przez dwa równorzędne podmioty gospodarcze.

Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 2003 r., sygn. IV CK 288/02, OSNC 2005/1/15, pojęcie "działalność gospodarcza" zostało przeniesione do języka prawniczego z ekonomii, w której działalność tę określa się jako zaspokajanie potrzeb gospodarczych człowieka za pomocą użytecznych dóbr materialnych i usług, dokonywane w wymiarze społecznym, a nie jednostkowym. Ze względu na to, że w praktyce gospodarczej występuje wręcz nieograniczona liczba sytuacji faktycznych, nie sposób było wyczerpująco, w jednym akcie normatywnym, określić działalność gospodarczą. Prawdą jest zatem, że ustawodawca posługuje się pojęciem "działalność gospodarcza" w różnych aktach prawnych i w różnych kontekstach. Z tego też względu w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd, że analiza definicji "działalność gospodarcza" musi uwzględniać przedmiot i cel danego unormowania. W konkretnym wypadku chodzi o to, czy będące przedmiotem procesu roszczenie ma swe źródło i wynika z prowadzonej przez gminę działalności gospodarczej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego udzielono odpowiedzi na pytania koncentrujące się wokół istoty działalności gospodarczej. Stwierdzono, że działalność tę wyróżnia kilka cech charakterystycznych, a mianowicie fachowość, podporządkowanie regułom opłacalności i zysku lub zasadzie racjonalnego gospodarowania, działanie na własny rachunek, powtarzalność działań oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym (por. np. uzasadnienia uchwał składów siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 40/91, OSNCP 1992, nr 2, poz. 17 oraz z dnia 6 grudnia 1991 r., III CZP 117/91, OSNCP 1992, nr 5, poz. 65, a także uchwały z dnia 14 marca 1995 r., III CZP 6/95).

W świetle powyższych rozważań analiza pojęcia działalności gospodarczej Powiatu K. musi uwzględniać przepisy ustrojowe, tj. ustawę z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592).

Jak słusznie wywodzi sąd meriti zawarcie umów z pozwanymi o zwrot środków kosztów organizacji nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych oraz wynagrodzenia wypłacanego osobom niepełnosprawnym, jak i roszczenie wywiedzione przez powoda w pozwie, mające swe źródło zarówno w tych umowach, jak i w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.) nie może być uznane za związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, w rozumieniu art. 118 k.c. Wynika bowiem z wykonywania przez Powiat nałożonych na niego przepisami prawa, w tym wypadku ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, zadań publicznych i to o charakterze ponadgminnym, które nie mają związku z prowadzeniem aktywnej działalności w ramach obrotu gospodarczego.

Podkreślenia wymaga, że na realizację tych zadań samorządom powiatowym są przekazywane środki Funduszu (Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) na wyodrębniony rachunek bankowy według algorytmu, a samorząd powiatowy przedstawia Prezesowi Zarządu Funduszu kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykorzystania środków. Co więcej, pracodawca, w przypadkach przewidzianych ustawą, jak i w zawartych na jej podstawie umowach, jest obowiązany zwrócić Funduszowi środki, za pośrednictwem starosty. Oznacza to, że Powiat, realizując zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku, nie osiąga z tego żadnych korzyści ekonomicznych.

Oceny powyższej nie może zmienić zawarty w uzasadnieniu apelacji argument, że tak naprawdę zadania Powiatu K. realizowane są przez (...) Centrum Pomocy (...) w K., które zawiera umowy w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Jest to bowiem jednostka organizacyjna pomocy społecznej, wchodząca w skład powiatowej administracji zespolonej, jednostka organizacyjna Powiatu K., realizująca zadania Powiatu w zakresie opieki społecznej, rehabilitacji osób niepełnosprawnych, opieki nad kombatantami i ofiarami represji. Nie jest to więc działalność, która nosiłaby cechy pozwalające na uznanie jej za gospodarczą, w rozumieniu, o jakim była mowa powyżej.

Nie ma również podstaw do uznania, by roszczenie objęte pozwem było roszczeniem o świadczenia okresowe. Świadczenie okresowe to świadczenie pieniędzy lub rzeczy oznaczonych co do gatunku, powtarzające się w

określonych odstępach czasu, niestanowiące jednak z góry ustalonej całości (np. renta, czynsz, alimenty). Każde z nich ma własny termin wymagalności i początek biegu przedawnienia. Wielkość całego świadczenia nie jest znana z góry, lecz zależy od czasu trwania stosunku.

Takiego przymiotu nie spełnia roszczenie powoda. Wielkość udzielonych pozwanym środków refundacji była znana już z góry, w momencie zawarcia umów. W przypadku umowy z dnia 2 lipca 2002 roku chodzi o kwotę 125.000zł., a w przypadku umowy z dnia 2 lipca 2004 roku wynosiła 92.500zł. Umowy zawierały również regulację dotyczącą obowiązku zwrotu tychże środków, pobranych na organizację utworzonych stanowisk pracy, w przypadku spełnienia określonych przesłanek.

Skoro więc roszczenie strony powodowej nie jest roszczeniem o świadczenie okresowe ani też nie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, nie było podstaw do zastosowania trzyletniego terminu przedawnienia (art. 118 in fine k.c.). Tymczasem, poza sporem jest, że nie upłynął 10-letni termin przedawnienia roszczenia strony powodowej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji nie uchybił również przepisowi art. 26 ust.1 i 7 w brzmieniu nadanym mu przez art. 1 pkt 17 ustawy z dnia 20 grudnia 2002r., o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 7 poz.79 z 2003 r.) Skarżącym chodzi w tym wypadku o umowę zawartą w dniu 2 lipca 2002 roku.

Należy w pełni zgodzić się z sądem meriti, że umowa ta została zawarta w okresie obowiązywania art. 26 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721) w brzmieniu ustalonym przez art. 3 ustawy nowelizującej z dnia 17 grudnia 2001 r. (Dz. U. Nr 154, poz. 1792). Przepis ten stanowił, że pracodawca, który zatrudni przez okres co najmniej 54 miesiące osoby niepełnosprawne bezrobotne lub poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu, skierowane do pracy przez powiatowy urząd pracy, może otrzymać ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych m.in. zwrot kosztów poniesionych na organizację nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych lub przystosowanie istniejących stanowisk pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych. Otrzymane w ten sposób środki podlegały zwrotowi w razie, gdy okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej był krótszy niż 54 miesiące, a zwrot powinien nastąpić w ciągu 3 miesięcy od dnia rozwiązania stosunku pracy z osobą niepełnosprawną, chyba że pracodawca zatrudni w tym terminie inną osobę niepełnosprawną skierowaną do pracy przez powiatowy urząd pracy.

Przepis powyższy został zmieniony ustawą z dnia 20 grudnia 2002r., o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 7 poz.79 z 2003 r.), obowiązującą od dnia 1 lutego 2003 roku, skracając okres zatrudnienia osób niepełnosprawnych do 36 miesięcy, jak i wprowadzając proporcjonalność rozliczenia przyznanych środków. Te nowe zasady zostały uwzględnione w drugiej umowie, zawartej z pozwanymi w dniu 2 lipca 2004 roku.

Nie mają jednak racji skarżący, że nowa regulacja art. 26 ustawy winna mieć zastosowanie do umowy z dnia 2 lipca 2002 roku. Strony zawarły umowę o określonej treści, zgodnej z ówczesną dyspozycją art. 26 ustawy, w § 6 wprowadziły bezwzględny obowiązek zwrotu w całości środków pobranych na organizację stanowiska, jeżeli okres zatrudnienia osoby niepełnosprawnej na nowo utworzonym stanowisku pracy będzie krótszy niż 54 miesiące. Ustaliły nadto, że wszelkie zmiany umowy nastąpią za zgodą stron w formie pisemnej. Do zmiany treści umowy nigdy jednak nie doszło. Nie ma więc podstaw do proporcjonalnego rozliczenia pobranych na jej podstawie środków w wysokości 1/54 ogólnej kwoty za każdy miesiąc brakujący do podanych 54 miesięcy.

Ponadto godzi się zauważyć, że stosownie do dyspozycji art. 13 ust.1 ustawy z dnia 20 grudnia 2002r., o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 7 poz.79 z 2003 r.) sprawy wszczęte, a niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają rozpatrzeniu według przepisów dotychczasowych, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3. Zdaniem Sądu II instancji jako sprawę wszczętą należy uznać zawarcie umowy, która w dacie wejścia w życie zmiany ustawy jest realizowana.

Wbrew twierdzeniom apelujących Sąd I instancji nie uchybił również przepisom art. 471 w zw. z art. 475§1 k.c.

Po pierwsze zdziwienie budzi argument skarżących jakoby Sąd Okręgowy nie przeprowadził postępowania dotyczącego ustalenia okoliczności, za które pozwani nie ponoszą odpowiedzialności, w sytuacji, kiedy w apelacji brak w tym zakresie jakichkolwiek zarzutów. Po drugie, jak wynika z lektury uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd I instancji czynił w tym zakresie stosowne ustalenia faktyczne, tak co do przyczyn zaprzestania przez pozwanych opłacania składek ZUS, jak i co do przebiegu postępowań egzekucyjnych i uchybień, jakie miały w nich miejsca. Na podstawie tychże ustaleń słusznie uznał, że nie ma podstaw do zastosowania przepisu art. 475§1 k.c. Niezależnie bowiem od uchybień proceduralnych, jakich dopuścił się komornik w trakcie postępowań egzekucyjnych, niewypłacalność pozwanych powstała w okresie przed wszczęciem postępowań egzekucyjnych i podjęciem w nich jakikolwiek czynności. Zauważyć należy, że pozwana B. B., przesłuchana w trybie art. 299 k.p.c. wiązała fakt zaprzestania składek ZUS, bądź opłacania ich z opóźnieniem z kłopotami finansowymi firmy. Sama podała, że zanim zaczęły się sprawy egzekucyjne firma już nie opłacała składek ZUS za zatrudnionych pracowników. Nie spłacała kredytu zaciągniętego w (...) Bank na kwotę około 1.500.000zł. Choć egzekucja w pewnej mierze ograniczała możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, to stanowiska pracy z umów zawartych z powodem mogły nadal funkcjonować i pozwany prowadził cały czas działalność, choć w mniejszym zakresie, do 2011 roku.

Pozwani nigdy nie kwestionowali obowiązku zwrotu przyznanych im środków, a jedynie z uwagi na kłopoty finansowe, które sami określali jako przejściowe, wnioskowali o rozłożenie ich płatności na raty. Podkreślenia wymaga jednak to, że pozwani zaprzestali przedkładania dokumentów z pierwszej umowy w październiku 2005 roku, zaś z drugiej umowy już w marcu 2005 roku, a więc na długo przed wszczęciem postępowań egzekucyjnych, na które obecnie powołują się w apelacji i to głównie na uchybienia popełnione przez komornika.

Na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 grudnia 2000 roku, sygn. V CKN 150/00, LEX nr 548768 przewidziana w przepisie art. 475 § 1 k.c. niemożliwość świadczenia, skutkująca wygaśnięciem zobowiązania, obejmuje sytuacje, gdy po powstaniu zobowiązania zaistnieje stan zupełnej, trwałej i obiektywnej niemożności zachowania się dłużnika w sposób wynikający z treści zobowiązania. Zupełność tego stanu oznacza niemożność zaspokojenia wierzyciela w jakikolwiek sposób, trwałość zaś, oznacza niezmienność w czasie wchodzącym w rachubę z punktu widzenia interesu wierzyciela, względnie z uwagi na naturę zobowiązania.

Obiektywny charakter niemożności spełnienia świadczenia wyraża się natomiast w tym, że nie tylko dłużnik, ale także każda inna osoba nie jest w stanie zachować się w sposób zgodny z treścią zobowiązania, ponieważ z przyczyn o charakterze powszechnym lub dotyczących sytuacji dłużnika świadczenie jest niewykonalne.

Niemożność wykonania zobowiązania z powodu braku środków finansowych należy traktować zasadniczo jako stan tymczasowy, i zależny od dłużnika, a nie stan trwałej niewykonalności, jak tego wymaga instytucja niemożliwości świadczenia unormowana w przepisie art. 475 § 1 k.c.

Odnosząc się do ostatniego z zarzutów, dotyczącego naruszenia przepisu art. 100 k.p.c. należy przyjąć, że zachodziły podstawy do jego zastosowania, tj. zdania drugiego. Powód domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 217.500zł, gdy tymczasem jego żądanie zostało uwzględnione do kwoty 207.222,23zł, a więc w 95,27%. Powyższe oznacza, że powód uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania, a to uzasadniało nałożenie na pozwanych obowiązku zwrotu na jego rzecz całości kosztów procesu.

Reasumując, uznając zarzuty apelacji za bezzasadne, należało orzec, jak na wstępie.

O kosztach za postępowanie odwoławcze orzeczono w myśl art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108§1 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. oraz na podstawie §12 ust.1 pkt.2) w zw. z §6 pkt.7) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.Nr 163, poz. 1349 ze zm.)